

Er was een tijd dat een reiziger, als hij daartoe de wil bezat en slechts een paar geheimen kende, zijn boot de Zomerzee op kon sturen en niet in Glastonbury aankwam, maar op het Heilige Eiland van Avalon; want in die tijd begonnen de poorten tussen de werelden in de nevelen te verdwijnen, maar ze stonden nog wel open – naar gelang de reiziger dat wilde of dacht.

Marion Badley / De nevelen van Avalon.

1.

Mijn vriend Marnix en ik, Reinoud, waren bijeen gekomen voor een opfris cursus archeologie. Het was een college gegeven door de beroemde professor Attenborough. Het was een geroezemoes van jewelste in de zaal, want na al die jaren zag je elkaar weer. En waar is die terecht gekomen? Van Reinoud heb ik niets meer vernomen. En zo ging dat verder.

‘Stilte’, zei de professor en hij stak van wal:

Vandaag bestaan de Isles of Scilly uit twee honderd individuele rotsen, maar tien duizend jaren vroeger, aan het einde van de laatste ijstijd, was het plaatje geheel anders. Het huidige denken gaat ervan uit dat de archipel bestond uit één enige landmassa, uitstrekkend van de Western Rocks tot de Eastern Isles. Toen het ijs

begon te smelten en de zeespiegel begon te stijgen volgde vanaf 3000 VC het overstromen van de laaggelegen gebieden en begon de vorming van de afzonderlijke eilanden. De belangrijkste omvatten de moderne eilanden van St. Mary's (Ennor), Bryher (Bre=heuvel, har=groot), Tresco (tre=boerderij, scaw=vlierboombos) and St. Martin's, terwijl St. Agnes (Hagenes, enes=eiland, hag=apart), Annet en de Western Rocks bestonden uit een afzonderlijk eiland. Gedurende de latere prehistorie bleef de zeespiegel stijgen, maar het duurde waarschijnlijk tot de late Romeinse periode dat de huidige eilanden begonnen te ontstaan. Zelfs gedurende de 11^e eeuw bleven de meeste eilanden met elkaar verbonden gedurende eb. Dit model van de overstroomde Scilly's is gebaseerd op een zeespiegelstijging van 2.1 tot 2.6 millimeters per jaar. De verdeling van Cornisch en Engelse toponiemen ondersteunen de theorie dat de formatie van het huidige Scilly niet was voltooid tot in de Tudor periode. Pre-16^e eeuwse Cornisch toponiemen werden gevonden in de buurt van de buitenrand van de eilanden, latere Engelse toponiemen werden in de naar landinwaartse kustlijnen gevonden. Er worden huizen, veldmuren en graven gevonden in de overstroomde gebieden. De mooiste voorbeelden zijn op de Samson zandbank, in Green bay, West Porth en op de andere kant van Carn Near (Tresco).

Analyse van veenmonsters van de twee belangrijkste natte gebieden van de Higher en Lower Moors op St. Mary's geven een algemene vegetatie overzicht van Scilly door de eeuwen heen. Gedurende het 6^e millennium v. Chr. werden de eilanden gedomineerd door eikenbos, met een ondergroei van hazelnoot en af en toe plekken van olm en es. Berken werden gevonden aan de kusten als een ondergroei van eikenbos. Gedurende 3000 v. Chr. waren er aanwijzingen voor het kappen van de bomen voor cultivatie van de grond. Hoewel dit gevolgd werd door een periode van bosregeneratie, zodat berk meer verspreid voorkwam dan tot nu toe. Eik kwam ook nog voor, maar hazelnoot verdween. De aanwezigheid van graan- en kruidachtige planten geven aan dat sommige stukken land open bleven. Rond 2500 v. Chr. was er een sterke afname in bosgebieden, met kruidachtige planten dominant aanwezig, aangevende een open landelijk landschap. Aanwijzingen van vroege nederzettingen bevestigden dit algemeen beeld van het loofbos dat door de ijzertijd, uiteindelijk, grotendeels gevormd werd tot een open omgeving van gecultiveerde velden, weiden en heidevelden, niet afwijkend van het landschap van vandaag.

2.

Met een glimlach op z'n gezicht dacht hij nog terug aan deze tijd. Lisa en Maria waren allang dood. Zoals ook zijn grootouders. Hij bevond zich in de intercity tussen Eindhoven en Den Bosch. Nog even dan was hij in Utrecht.

Doodstil valt het licht door de gebrandschilderde ramen van het huis aan de Nieuwe Gracht naar binnen. Er klinkt een stemvork, de tonen worden gegeven en een volle vierklank ontstaat.

Enkele weken eerder kwam Reinoud aan bij het conservatorium. Reinoud was hier nog nooit geweest, maar wist als vanzelf de weg. Reinoud zou auditie doen voor een vocaal ensemble geheten Encore; een 'triple kwartet', bestaande uit drie sopranen, drie alten, drie tenoren en drie bassen. Een soort coven van dertien mensen, de twaalf zangers en de dirigent. Alleen niet met het doel om magie te bedrijven, maar om te zingen. Bij de tenoren was er nog één plaats vacant.

Reinoud had een goede stem en kon goed zingen. Mooi en hoog als een echte tenor. En die een tenor was wat ze zochten bij Encore. Quinten, de dirigent, gaf hem een hand.

'Ga rustig zitten', zei de dirigent, 'want Reinoud zie dat je gespannen bent.'

Het was een mooie nazomer met lange avonden die meestal op het terras van een of andere kroeg werden doorgebracht. Encore had een ludiek idee bedacht. Als we nou eens met z'n allen ons opsluiten voor een week en dan een bepaald repertoire instuderen. Vervolgens een uitvoering geven in de Pieterskerk. Er was nogal wat zoekwerk nodig om te kijken of de Pieterskerk wel in september nog plaats had. Wat het repertoire zou moeten zijn en waar men ging repeteren. Totdat uiteindelijk Caspar, de notaris zei, 'we kunnen wel bij mij thuis repeteren. Mijn woonkamer is groot genoeg en er staat een piano. Bovendien is het huis fraai gelegen en kunnen we 's avonds de stad ingaan.'

Zo gezegd, zo gedaan. Encore ging een repertoire van drie verschillende missen en de O-antifonen van Herman Strategier instuderen. De missen waren Messe in F-dur van Joseph Friedrich Hummel (1841-1919), de Missa Brevis van Ton de Leeuw, 4-vocum inæqualium, Missa Brevis in D (1953), KV 65, de Missa Brevis in D mineur, van Wolfgang Amadeus Mozart (1769), de 'Mis voor dubbelkoor' (1922) van Frank Martin en de Miserère van Gregorio Allegri (1582-1652).

3.

Reinoud had geen zin om te koken dus ging hij naar de mensa van Veritas (Panta Rhei!) niet ver van zijn woning vandaan. Het was de beste en de goedkoopste mensa. Voor €5,- was er een volledige maaltijd te krijgen compleet met soep en een toetje. Buiten gekomen overviel Reinoud een landerig gevoel. Reinoud liep naar het Hiëronymusplantsoen en ging daar op een bank zitten. Reinoud keek naar het water in de singel en zag dat het de huizen aan de overkant weerspiegelde.

Reinoud dacht diep en intens na.

‘Moet ik dat AIO-schap wel doen?’

Voorlopig had Reinoud nog even de tijd om de stad in te gaan. Reinoud ging op Cd-jacht en begon zoals altijd bij de Plaatboef op de Oudegracht. Vervolgens ging Reinoud naar White Noise en Plato op de Steenweg en naar Ear & Eye en Staffhorst aan de Drieharingenstraat. Om het geheel compleet te maken ging Reinoud dan ook nog even naar Broese Kemink om te kijken of er niet een paar goede boeken te verkrijgen waren. Reinoud vermaakte zich wonderwel in de Cd-zaken, maar kon toch niet slagen, behalve dan de cd met de titel ‘Shadows and light’ van Joni Mitchell die hij goedkoop bij de Plaatboef kon kopen, met Pat Metheny, Jaco Pastorius, Lyle Mays en Michael Brecker. De beste van de beste muzikanten.

De Kromme Nieuwegracht nummer 48: Reinoud nam zijn fiets en reed naar mijn studentenhuus aan de Kromme Nieuwegracht. Overal waren er fietsen aan hekken vastgeketend. Vermoedelijk medestudenten. Het water glinsterde grauw in de gracht. Het was een oud pand. Dit schijnbaar eenvoudige pand dateert uit de 17^e eeuw. De voorgevel was nauwelijks versierd, behalve met hanenkammen (verticale bakstenen boven de ramen) en krulankers. Het smeedijzeren hek, de deuromlijsting en de ramen dateren uit de 19^e eeuw. Aan de achtergevel ogen het metselwerk en de krulankers fraaier. Ook hier zijn de ramen en deuren twee eeuwen jonger. Het huus werd voornamelijk bewoond door notarissen, advocaten en een bankier, die op de begane grond kantoor hielden. De Kromme Nieuwegracht is zeer waarschijnlijk gevormd door een natuurlijke bocht in de Oude Rijn en volgt deels nog de oude bedding. In de middeleeuwen vormde het water de grens van de Pietersimmunititeit rond de Pieterskerk.

4.

Aankomst in Engeland: Liskeard, Bodmin, St. Austell, Truro, Redruth, Falmouth, Helston, St. Ives en eindelijk Penzance. Met in Falmouth de eerste palmen, ergens in de tuin van een witgekalkte cottage. Marnix en Reinoud kwamen met de Eurolines. De zon deed flink haar best

aan de hemel. De busverbindingen in Engeland leverden de beste manier om te reizen. En omdat er veel kleine plaatsen werden aangedaan zag je ook nog wat van het landschap en de kleine en wat grotere kernen van het ruige Cornische landschap.

Ver weg in de zuidwestpunt van Engeland waren Marnix en Reinoud gekomen. Zo ver als je maar kon gaan. Naar Penwith. Om te zoeken en te ontdekken, maar wie wist hoe het zou lopen? Vorig jaar waren ze er al geweest om te verkennen. Om de dingen op te nemen. Ze waren erdoor gegrepen. Het had een verslavend karakter, dus gingen ze dit jaar weer. Misschien zouden ze dan meer te weten komen over de geschiedenis en het ontstaan van dat gebied.

Het was de Rivière van Engeland. Veel mensen hadden hier hun tweede huis, om de winter door te brengen. In Nederland deden de mensen dat in Spanje. Hier echter werden de mooiste cottages opgekocht en omgebouwd tot tweede huis. Geschilderd in felle kleuren om het landschap wat op te fleuren.

5.

Naar Lands End en de Longships: Penzance lag er grauw bij. Een grauwe stad dat door de grauwheid nog grauwer werd. Ze zochten een bed-and-breakfast en

slenterden naar de kerk. Een plek naar waar men vroeger zei, dat het een heidense plaats was. De stads- en havenrechten kwamen pas in de 16^e eeuw. In de Cornische taal heette het 'Pen Sans' was zoveel betekent als 'Heilig Hoogland', verwijzend naar de plek waar nu, sinds 1000 jaar, een kapel stond. Vandaag de dag staat de Mariakerk op deze plek.

De winkelstraat van Penzance verkocht veel souvenirs wat erop wees dat men stevig leunde op de toeristenindustrie. De straten lagen er nat bij. Nog een beetje verder was het einde van de wereld en Penzance was daar de laatste stad.

Even verderop lagen Lands End en de Longships markerend dat hier niets meer was dan alleen water en oceaan. Het einde van Engeland en het begin van de grote Atlantische oceaan die alleen maar ophield als men Amerika bereikte. Toch waren ze daar niet voor gekomen, omdat Lands End één grote toeristenindustrie was. Met alleen maar veel mensen die veel fish-and-chips aten. Nee, hun doel lag anders, verder. Ergens waar niemand van mocht weten dat het bestond, omdat het zo mooi was. Het was hun geheim, zo ongerept en oorspronkelijk, maar vooral zo verslavend. Ze gingen naar de plaatselijke VVV en vroegen om een ticket. De vrouw achter de balie herkende hun direct.

'Zijn jullie weer hier', zei ze lachend.

'We blijven nu wat langer', zei Marnix.

‘We hebben een kamer in het Hell Bay hotel’, ging Reinoud verder.

‘Doe maar duur’, zei de vrouw achter de balie.

‘Dus dat wordt twee retour Bryher’, ging ze verder.

‘Ja’, zeiden Marnix en Reinoud in koor.

‘De Scillonian vertrekt morgenvroeg om negen uur. Dat weten jullie’, zei de vrouw achter de balie.

‘Dat weten we’, zei Reinoud.

‘Reinoud zal een plekje voor jullie reserveren’, zei ze achter de balie.

‘Dat is dan €60,- per persoon. Zijn jullie studenten? Want dan krijgen jullie korting.’

‘Dan is het €30,-.’

‘Anders zouden jullie ook niet in het Hell Bay hotel kunnen overnachten, dat is hartstikke duur, zei ze.’

‘We hebben genoeg geld’, zei Reinoud.

‘Prima’, zei de vrouw.

‘Hier zijn jullie tickets, tot volgend jaar, want de eilanden zijn verslavend.’

6.

De Isles of Scilly liggen alweer enkele jaren achter Reinoud. Hij werkte nu als ecooloog bij de Provincie Limburg te Maastricht. Reinoud heb mijn geboortestreek weer opgezocht. Samen met m’n vriendin Ellen maakte Reinoud lange vakanties in Spanje op zoek naar